

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

HARRAN ÜNİVERSİTESİ
*HİZMET TÜRLERİNE GÖRE MEKAN BÜYÜKLÜKLERİNİN VE
YATIRIM İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ*

(ÖZET RAPOR)

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TEKNOLOJİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
Eylül-1992

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

HARRAN ÜNİVERSİTESİ
HİZMET TÜRLERİNE GÖRE MEKAN BÜYÜKLÜKLERİNİN VE
YATIRIM İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

(ÖZET RAPOR)

T.C. BAŞBAKANLIK GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI DOKÜMANTASYON MERKEZİ	
YER NO	16-C
DEMİRBAŞ NO	5129

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TEKNOLOJİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
Eylül-1992

GAP BÖLGESİ VE ŞANLIURFA'DA EĞİTİMİN MEVCUT DURUMU VE HEDEFLER

GAP Bölgesi'nin eğitim göstergeleri Türkiye ortalamasının çok altındadır. Bu yüzden, Bölge'nin kalkınmasının temel stratejisi belirlenirken eğitim ve sağlık hizmetlerine önemli bir yer verilmiştir. Bölge ekonomisi geliştikçe, yükseköğrenim görmüş daha fazla insangücüne ihtiyaç duyulacaktır. Hatta GAP Master Planı, Bölge'de insan kaynaklarının geliştirilmesini bölgesel kalkınmanın temel koşullarından biri olmak yanında kendi başına bir amaç olarak ta görmektedir. Bölgenin eğitim ve sağlık hizmetlerinin geliştirilmesinin asgari hedefi, mevcut ülke ortalamasına 2005 yılına kadar ulaşılması olarak belirlenmiştir.

Master Plan'da da belirtildiği gibi, uzmanlaşmış üst düzey kurumların Bölge'de kurulması iç göçü teşvik edecek ve bu tür tesislerin varlığı, GAP Bölgesi'nin genel imajını güçlendirmede çok etkili olacaktır. Bu nedenle, GAP Master Planında, Bölge'de uzun dönemde seçkin bir yükseköğretim kurumunun kurulması önerilmektedir.

Şanlıurfa ili, GAP Bölgesinin tam ortasındadır ve GAP'ın önemli kent merkezlerine eşit uzaklıktadır. Bu il Bölge'de sulu tarıma geçilmesiyle gerçekleşmesi beklenen önemli miktardaki tarımsal üretim artışından öncelikle yararlanma ve kendi agro-endüstrilerini geliştirme potansiyeline sahiptir. Bu ve diğer nedenlerle Şanlıurfa ili Master Plan'da önerilen "kırık gelişme aksı" koridorunun ortasındadır. Söz konusu koridordaki yerleşmelerin çeşitli düzeyde hizmet sunacağı belirtilerek, nüfusu 100 bini aşan yerleşmelerin daha yüksek düzeyli hizmetlerin verileceği yerler olması gerektiği ifade edilmektedir. Bu merkezlerde; büyük hastaneler, yükseköğretim kurumları, bölgesel idari merkezler, havaalanları, uzmanlaşmış iş hizmetleri ve toptan ticaret yerelir. Bu bakımdan, Harran Üniversitesi'nin Master Plan'da sözü edilen seçkin yükseköğretim kurumuna karşılık geldiği söylenebilir.

PLANLAMA MODELİ

3.7.1992 tarihinde kabul edilen ve 11.7.1992 tarih 21281 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan; **Yükseköğretim kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun İle 78 ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkındaki 3837 Sayılı Kanun** ile, ilk sırada Harran Üniversitesi olmak üzere 21 yeni üniversite, 2 yüksek teknoloji enstitüsü kurulmuştur.

Söz konusu Kanunla Harran Üniversite'sine bağlı Tıp, Fen-Edebiyat, Mühendislik, İlahiyat ve Ziraat Fakülteleri ile Meslek Yüksekokulu'nun kurulmasına imkan verilmiştir. Bu fakülte ve yüksekokulların bir kısmı halen faaliyet halindedir. Diğerleri ise, bütün şartlar yerine getirildikten sonra faaliyete geçirilecektir.

Yeni yükseköğretim kurumları kurulmasına ilişkin Yasa'da yalnızca, bağlantısı değiştirilen eski fakülte ve yüksekokullar ile yeni kurulan fakülte, yüksekokul ve enstitü adlarına yer verilmektedir. Mevcut ve yeni kurulacak birimlerde yer alacak bölüm ya da anabilim dallarının türleri belirtilmediği gibi, her birimin ve dolayısıyla da üniversitenin toplam kapasitesinin ne olacağı konusu da belirsizdir. Bu konu ile yeni açılacak birimlerin öğretime başlama zamanının kararlaştırılması Yükseköğretim Kurulu'na bırakılmıştır. Dolayısıyla, yeni kurulan üniversiteler için her bir aktivite bazında ulaşılabilecek nihai boyutu ortaya koymaya yönelik ayrıntılı çalışmalara gerek vardır. Bu amacın gerçekleştirilmesi, üniversite tarafından sunulacak hizmetlere yönelik mevcut ve gelecekteki muhtemel talep düzeyinin; üniversitenin bulunduğu bölge ve ilin ortaöğretim altyapısının ve bu altyapıda gelecek yıllarda beklenen gelişmelerin araştırılması yanında arz yönü ile ilgili unsurların dikkate alınmasını gerektirmektedir.

Boyut belirlenmesinde önemli olan diğer bir husus ta, seçilen aktivitelerin gerçekleştirileceği mekanlara ilişkin standartların belirlenmesi ile ilgilidir. Sözkonusu standartlar aynı zamanda üniversitenin ürettiği hizmetlerin kalitesini de yakından etkilemektedir. Örneğin, öğrenci başına derslik alanı ve ortalama derslik büyüklüğü, öğrenci başına spor alanları, kütüphane alanları gibi standartların belirlenmesi kalite ve dolayısıyla da mekansal büyüklük bakımından önemlidir. Ayrıca, nihai boyutun belirlenmesine yardımcı olması için üniversitenin fiziki yatırım maliyetinin, çeşitli alt kalemler itibariyle hesaplanması gerekmektedir.

Aşağıda kısaca tanıtilen ve bu proje için geliştirilen Planlama Modeli bu soruların cevaplarını bulmayı amaçlamaktadır. Modelden elde edilen sonuçlar özet olarak daha sonraki kısımda verilmektedir.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ PLANLAMA MODELİ SONUÇLARI

PLANLAMA MODELİ

1. ÖĞRENCİ SAYILARI

Harran Üniversitesinin mekan ve yatırım ihtiyacını planlamak üzere geliştirilen model, zaman boyutunda çalışan, oluşturulabilecek bütün senaryoların uygulanmasına imkanı veren dinamik bir bilgisayar benzetim modelidir. Modelden elde edilen çıktılar dört grupta toplanabilir:

1. Öğrenci Sayıları

2. Öğretim Üyesi ve Diğer Öğretim Elemanı Sayıları, İhtiyacı ve Öğretim Üyesi Yetiştirme Planı

3. Akademik Bölgedeki Mekan İhtiyacı ve Bunların Yatırım Maliyetleri

4. Merkezi İdare Bölgesindeki Birimlerin Mekan İhtiyacı ve Yatırım Maliyetleri

Diğer çıktılar ise temel çıktıların çeşitli kombinasyonlarla toplulaştırılması sonucu elde edilirler.

Modelin kullandığı en önemli girdi, Fakülte ve Bölümler için öngörülen kontenjan sayıdır. Kontenjandan hareket ederek öğrenci sayıları özel bir yöntemle hesaplanmakta, buradan öğretim üyeleri sayısı ve ihtiyacı hesaplanmaktadır. Öğrenci sayıları sağlıklı olarak belirlendikten sonra, mekanların ve yatırımların hesaplanması mümkün olabilmektedir. Modelin en önemli özelliği, mekanlar için inşaatların ve yatırımların zaman boyutunda ağırlıklandırılarak yıllara dağıtılmasıdır. Açılması öngörülen Fakülte veya Bölümlerin, inşaat ve finansman zorlukları, öğretim üyesi sağlanmasındaki avantaj ve dezavantajları, gelişme hızı ve öncelikleri dikkate alınarak inşaat başlangıç tarihleri, inşaat süreleri ve yıllara göre ağırlıklar saptanmaktadır. Modelin diğer bir özelliği de maliyet hesaplamalarında esnekliğe sahip olmasıdır. Eskalasyon parametresi kullanılarak gelecek yılların fiyatları ile hesap yapmak mümkün olabilmektedir.

Kullanımda kolaylık sağlaması açısından, planlama modeli bir çizelge işlemci üzerinde oluşturulmuştur. Tüm girdileri çizelge üzerinde izlemek ve değiştirmek oldukça kolaylık sağlamaktadır. Sonuçlar çok kısa sürede bilgisayar ekranından izlenebilmekte ve istenirse kağıt üzerine döküm alınabilmektedir.

Harran Üniversitesinin boyutunu ve buna bağlı olarak fiziki ve beşeri sermaye yatırım tutarının belirlemeye yönelik bilgisayar benzetim modelinin işletilmesinde, üç alternatif yaklaşım kullanılmıştır. Alternatif yaklaşımlara göre bulunan çözümler birbiriyle karşılaştırılarak aralarında bir tutarlılık sağlanmıştır.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ PLANLAMA MODELİ SONUÇLARI

A) ÖĞRENCİ SAYILARI

Planlama dönemi boyunca kampusun fiziki yatırımları ve öğretim üyesi sağlama çabalarına paralel olarak, Harran Üniversitesi öğrenci sayıları 1996 yılından başlayarak sürekli bir artış göstermekte ve 2004 yılında nihai boyutuna ulaşmaktadır. Buna göre 2004 yılında Harran Üniversitesi 8.640 lisans öğrencisine ve asgari 500 dolayında lisansüstü ve tıpta uzmanlık öğrencisine sahip olacaktır. Öğrencilerin Fakülteler ve Meslek Yüksekokuluna dağılımı TABLO 1'de verilmiştir.

Harran Üniversitesi'ndeki öğrencilerin % 26'sı 13 ayrı programla faaliyetini sürdüreceği olan Meslek Yüksekokulunda eğitim göreceklidir. Güçlü bir meslek yüksekokuluna sahip olacak olan Üniversite'nin GAP Bölgesi ve Şanlıurfa ilinde ihtiyaç duyulacak nitelikli ara eleman ihtiyacını karşılamada önemli

bir boşluğu dolduracağı beklenmektedir.

İkinci sırada 7 ayrı Bölümü bulunan Ziraat Fakültesi gelmektedir. Ziraat Fakültesi'nin üniversite içinde fakülteler arasında öğrenci sayısı bakımından en büyük konumda olması Bölge'nin tarımsal potansiyeline uygun düşmektedir. Öğretim elemanı, yeterli fiziki yapı ve makine-techizat imkanlarıyla donatılmış Fakültenin, Bölge'nin tarımsal gelişmesinde önemli bir rol üstleneceği düşünülmektedir.

Ziraat Fakültesinin hemen arkasından benzer büyüklüğe sahip Mühendislik Fakültesi gelmektedir. Bu Fakültede ülkemizde yaygın olarak talep edilen ve ekonominin ihtiyaç duyduğu 7 temel mühendislik bölümüne yer verilmiştir. Fakülteden yetişecek mühendislerin Bölge'nin sanayileşme sürecinde önemli görevler alacağı beklenmektedir.

1.524 öğrencisi ile Harran Üniversitesinin üçüncü büyük fakültesi durumunda olacak olan Fen-Edebiyat Fakültesi daha çok üniversitenin diğer fakültelerine eğitim ve araştırma desteği vermek fonksiyonuna sahiptir. Ülkemizin bugün içinde bulunduğu istihdam yapısı ve bununla ilgili devlet politikaları bu fakültenin bölümlerinin öğrenciler tarafından çok fazla talep edilmemesi sonucunu doğurmuştur. Yükseköğretim talebi bu tür temel bilimlerden ziyade mühendislik, tıp, işletme gibi uygulamalı branşlarda yoğunlaşmış durumdadır. Bu hususlar gözönünde bulundurularak Fen-Edebiyat Fakültesindeki Bölüm sayısı sınırlı tutulmuş, önerilen Bölümlerin de görece olarak uygulamaya yakın olmasına dikkat edilmiştir.

Harran Üniversitesi'nin en önemli fakültelerinden biri Tıp Fakültesidir. Toplam lisans öğrencisinin % 10'a yakın bir kısmı bu fakültede eğitim-öğretim görecektir. Tıp Fakültesinin öğrenci sayısı 600 yatak kapasiteli Uygulama Hastanesi ile birlikte planlandığından, Fakültenin öğrenci sayısını daha fazla artırmak eğitim standartlarını düşürmeden pek mümkün değildir. Lisans düzeyindeki bu sayıya tıpta uzmanlık eğitimi gören 130 dolayında pratisyen hekim dahil edilmelidir.

Üniversitenin toplam öğrencisinin % 5 dolayında bir kısmına eğitim-öğretim hizmeti sunan İlahiyat Fakültesi, Gaziantep Üniversitesi'nden devralınan bir eğitim kurumu olup, mevcut kapasitesini biraz daha artırarak 463 öğrenci ile faaliyetini kampustaki modern binalarda sürdürecektir.

B) AKADEMİK VE İDARI PERSONEL BAYILARI

Harran Üniversitesinin ulaşacağı nihai öğrenci sayısı, ülkemizde faaliyet gösteren 29 üniversiteden Akdeniz, Boğaziçi, Bilkent, Mimar Sinan, Cumhuriyet, Fırat, İnönü, Gaziantep, Dicle ve Yüzüncü Yıl üniversitelerinin mevcut öğrenci sayılarının üstündedir. Ayrıca, Atatürk, Karadeniz Teknik, Çukurova, Anadolu, Uludağ, Selçuk, ve İstanbul Teknik Üniversitelerinin büyüklüklerine de yakındır. 1992 yılında Harran Üniversitesi'nin kuruluşunun da yer aldığı yasal düzenlemeyle kurulan 21 üniversite mevcut üniversitelerin bünyelerindeki bazı fakülte ve yüksekokulları devralacağı için yukarıda

sayılan üniversitelerin öğrenci sayıları azalacaktır. Örneğin, Çukurova üniversitesinin öğrenci sayısı onbeş binden on bin dolayına inecektir. Bu bakımdan, Harran Üniversitesi'nin on bine yakın öğrencisiyle, yaklaşık 12 yıl sonra Çukurova Üniversitesi'nin bugünkü büyüklüğüne yaklaşacağı söylenebilir.

Üniversitenin gelişmesini tamamladığı 2005 yılında Şanlıurfa ilinde **yükseköğretim okullaşma oranına** katkısı % 5 dolayında bulunacaktır. İlin gelecekte en az örgün öğretim öğrencisi kadar açıköğretim öğrencisine sahip olacağı tahmin edilmektedir. Bu durumda **Şanlıurfa için yükseköğretim okullaşma oranı** % 10'a çıkacaktır. Bir başka deyişle, 2005 yılı itibariyle Şanlıurfa'da yükseköğretim çağına gelmiş her yüz kişiden enaz 10 kişiye Şanlıurfa ili sınırları içinde yükseköğretim görme olanağı sağlanmış olacaktır. Bu oranın halihazırda % 2.5 dolayında bulunduğu gözönüne alınırsa, beklenen çok yüksek nüfus artış hızına rağmen % 10 oranını yakalamak önemli bir başarı sayılmalıdır.

Harran Üniversitesinde çeşitli bölümlere her yıl alınacak öğrenci sayısını ifade eden **kontenjan**, 1998 yılından itibaren 2.445 kişi ile nihai düzeyine ulaşmaktadır. Nihai kontenjana ulaşılan 1998 yılında Şanlıurfa ilindeki tüm lise ve dengi okullardan mezun olacak öğrenci sayısının 6.000 dolayında olacağı tahmin edilmektedir. Buna göre, Harran Üniversitesi'nin kontenjanının buradaki lise ve dengi okul mezunlarının % 40'ına karşılık geleceği anlaşılır. Bu oran, Türkiye geneli için (örgün öğretimde) % 30 dolayında kalmaktadır. Açıköğretim dahil edildiğinde sözkonusu oranın ancak % 60'lar düzeyine çıkabildiği görülmektedir. Bu açıdan, Şanlıurfa'da il içinden kaynaklanacak yükseköğretim talebinin üst sınırı diyebileceğimiz lise ve dengi okul mezunlarının toplam sayısına cevap vermek bakımından, ülke genelinin üstünde bir performans sözkonusu olmaktadır.

Master Plan ve yükseköğretimle ilgili diğer belge ve dökümanlarda da belirtildiği gibi, yükseköğretimde belirlenen hedeflere ulaşabilmek için ortaöğretimin sayısal gelişmesi yanında niteliksel gelişmesinin sağlanması büyük önem taşımaktadır. Harran Üniversitesi kontenjanları belirlenirken, GAP Bölgesi ve özellikle Şanlıurfa ilinde bu alanda önemli iyileşmelerin sağlanacağı varsayılmıştır.

B) AKADEMİK VE İDARİ PERSONEL SAYILARI

Üniversite tam gelişmeye ulaştığında beş fakültede görev yapan toplam 329 öğretim üyesine sahip olacaktır. Öğretim üyelerinin 75'inin Tıp Fakültesinde, 87'sinin Ziraat Fakültesinde, 15'inin İlahiyat Fakültesinde, 65'inin Fen-Edebiyat Fakültesinde, 87'sinin Mühendislik Fakültesinde çalışacağı öngörülmüştür. Ayrıca, 13 programında 2.279 öğrencinin okuyacağı Meslek Yüksekokulunda görev yapacak en az yüksek lisans derecesine sahip öğretim görevlileri arasında da akademik kariyer yapmak

isteyeceklerin bulunabileceği düşünülmektedir.

Üniversitenin başarısı, fiziki yatırımların yanında hatta ondan daha önemli olarak, yeterli sayı ve nitelikte öğretim üyesinin zamanında sağlanmasına bağlı olacaktır. Bu bakımdan, Bölge'nin büyük merkezlerden uzak olması da dikkate alınarak, öğretim üyesi temini ve mevcutların muhafaza edilmesine büyük önem ve öncelik verilmesi gerekmektedir. Özellikle üniversite için önerilen fakülte ve hatta bölüm düzeyine inilerek hazırlanmış **öğretim üyesi yetiştirme programının** aksatılmadan yürütülmesi sağlanmalıdır.

Öğretim üyesi yetiştirme programı, üniversitenin gelecekteki ihtiyaçları ve programa katılacakların eğitim süresinin ortalama beş yıl sürmesi nedeniyle 1993 yılından başlatılmıştır. Fakültelerin ihtiyacını karşılamak için, 1993 yılından başlayarak her yıl 97 öğrenci olmak üzere toplam 388 öğrencinin dört yıl içinde lisansüstü eğitime başlatılması öngörülmüştür. Programa göre, her yıl eğitime başlatılacak 97 öğrencinin 55'inin yurtiçinde 42'sinin de yurtdışında eğitime başlatılması gerekmektedir. Buna göre fakülteler için dört yıl içinde yurtdışına gönderilecek öğrenci sayısı toplamı 168 olmaktadır.

Meslek Yüksekokulunun öğretim görevlisi ihtiyacını karşılamak üzere de, 76'sı yurtiçinde 114'ü yurtdışında olmak üzere toplam 190 öğrencinin dört yıl içinde yüksek lisans eğitimine başlatılmasına gerek vardır. Böylece, fakülteler ve Meslek Yüksekokulu için 1993 yılından itibaren yılda en az 32 öğrencinin yurtdışına gönderilmesi planlanmalıdır.

Üniversite gelişmesini tamamladığında, 1.400'ü hastanede görevli toplam 2.131 akademik olmayan personele sahip olacaktır. Bunlar; idari kadrolardaki memurlar, teknik personel, sağlık personeli ve hizmetlilerden oluşmaktadır. Bu alandaki personel ihtiyacının üniversitenin gelişmesine paralel olarak, büyük çoğunluğu Şanlıurfa ilinden olmak üzere fazla sıkıntı duyulmadan istihdam edilebileceği düşünülmektedir. Ancak, personel alımında darboğaz yaşanmaması için ihtiyaca uygun bir biçimde kullanılabilir kadroların sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, üniversitenin etkin bir biçimde işletilmesinde kilit role sahip genel sekreter, genel sekreter yardımcıları, daire başkanları ve şube müdürlerinin yeterli deneyim ve niteliklere sahip olması önem taşımaktadır.

C) MEKAN İHTİYACI

Bu Raporda önerilen gelişme programına uygun bir yatırım politikası izlenirse, 2005 yılına gelindiğinde Harran Üniversite Kampusunda çeşitli aktivitelere tahsis edilmiş toplam 417.947 m² kapalı alan inşa edilmiş olacaktır. TABLO 2'de toplam kampus kapalı alanının kampus içinde fonksiyonlara

göre dağılımı verilmektedir.

Kampus alanının yarısına yakın (% 44) bir kısmı, 164.034 m² toplam alana sahip fakülteler ile meslek yüksekokulunun derslik, laboratuvar ve bürolarından oluşan **akademik bölgede** bulunmaktadır. Akademik Bölgede toplam 77.634 m² alan, uygulamalı eğitim ile araştırmaların yapıldığı ve özel yapı karakteristiğine sahip laboratuvarlar için ayrılmıştır. Geri kalan 86.400 m² alan derslik, anfi, öğretim elemanı büroları ile bölüm ve fakülte düzeyindeki yönetsel alanlar ve toplantı-dinlenme salonlarını içermektedir.

Toplam kapalı kampus alanının % 33'ü dolayında bir kısmı da 123.219 m² kapalı alana sahip yurtlar, lojmanlar, misafirhane ve lokalin meydana getirdiği **ikamet merkezi** için ayrılmıştır. İkamet merkezi toplam alanının % 47'si kız ve erkek öğrenci yurtları için ayrılmıştır.

Üniversite kampusunda kapalı alan büyüklüğü bakımından üçüncü sırada **Üniversite Hastanesi** gelmektedir. Hastane 55.000 m² 'lik kapalı alanı ile kampusta % 13'lük bir paya sahip olmaktadır. Tıp Fakültesi binasına yakın bir alanda inşa edilecek olan Hastane özel yapı karakteristiği ile diğer yapılardan ayrılmaktadır.

Öğrenci ve personel yemekhaneleri, lokal-kantin, sosyal klüp gibi öğrenci tesisleri, kapalı spor alanları, sağlık servisi ve çarşının birlikte yer aldığı 14.301 m² 'lik alana sahip **sosyal merkez** kampus kapalı alanının % 3,8'ini kaplamaktadır. Kapalı spor alanları özel yapı karakteristiği taşımaktadır. Sosyal merkez içinde ayrıca 3.715'lik açık spor tesisleri bulunmaktadır.

Sosyal merkeze yakın bir kapalı alan da rektörlük, kütüphane, oditoryum ve görsel-işitsel birimlerinin birlikte yer aldığı **akademik merkez**dir. Üniversitenin yönetim, üst akademik birimler, ortak kültürel faaliyetlerinin yer aldığı merkez toplam 12.259 m² kapalı alana sahiptir. Bu bölümde yer alacak olan oditoryum özel yapı karakteristiğine sahiptir.

Üniversitenin tümüne hizmet veren **teknik merkezin** toplam içindeki payı ise % 1'in altındadır. Isı merkezi, trafo gibi teknik donanım ile bakım atölyeleri ve kapalı garajın yer aldığı bu bölümde toplam 2.328 m² kapalı alan bulunmaktadır.

Üniversitenin fiziki gelişmesi bakımından belirleyici durumda olan fakat m² alan olarak ifade edilmesi güç bir husus ta altyapıdır. Elektrik, su, kanalizasyon, telefon hatları, bilgisayar hatları gibi teknik altyapı yanında; ana ve ara yollar, tretuvarlar, otoparklar, bahçe düzenlemesi, yeşil sahalar gibi konular da altyapı içinde değerlendirilir. Kampustaki yapıların fonksiyonlarını yeterince yerine getirebilmeleri altyapı sorunlarının çözülmüş olmasına bağlıdır. Altyapı ile ilgili sayısal veriler parasal terimlerle

ifade edildiği için yatırım maliyetleri alt bölümünde ele alınmıştır. Ancak, altyapı gereksinmesi konusunda bir fikir vermesi amacıyla aşağıdaki bilgiler verilebilir.

Tam gelişme durumunda üniversite kampusunda 901'i akademik, 2.056'sı da idari olmak üzere toplam 2.976 personelin görev yapacağı tahmin edilmektedir. Bu rakama, lisans ve lisansüstü eğitimdeki 9.000 dolayındaki öğrenci ilave edildiğinde kampus gündüz nüfusunun 12 bini aşacağı söylenebilir. Hastane ve diğer faaliyetler dolayısıyla bu sayının ortalama 1.000 dolayında daha artacağı düşünülebilir. Ayrıca lojmanlarda kalan personelin ailelerinin de toplam nüfusa dahil edilmesi gerekir. Dolayısıyla, Harran Üniversitesi kampusu, aynı anda 15 bine yakın insanın çeşitli aktiviteler dolayısıyla birlikte bulunduğu küçük bir kent büyüklüğüne ulaşmış olacaktır. Kampusun gece nüfusunun da gündüz nüfusunun en az üçte biri dolayında olacağı tahmin edilmektedir.

D) YATIRIM MALİYETLERİ

Harran Üniversitesi yatırım harcamaları; kampaüstaki her türlü inşaatlara yapılan harcamalar ve makine teçhizat alımına ayrılan harcamaları kapsayan **fiziki yatırım harcamaları** ile üniversitenin öğretim üyesi ihtiyacını karşılamak üzere başlatılacak öğretim üyesi yetiştirme programının giderlerini içeren **beşerî yatırım harcamaları** toplamından oluşmaktadır.

Fiziki yatırım harcamaları 1994 yılından başlayarak 2003 yılı sonuna kadar devam etmektedir. 10 yıllık entansif yatırım dönemi boyunca 1992 yılı fiyatlarıyla toplam 1.157.143 Milyon TL'lik fiziki yatırım harcaması yapılacaktır. Bir başka deyişle, öğretim üyesi yetiştirme harcamaları dışarda bırakılacak olursa, Harran Üniversitesinin kuruluş maliyeti 1,16 Trilyon TL dolayına ulaşmaktadır.

Fiziki yatırım toplamının yatırım alanlarına göre dağılımı TABLO 3 'de verilmektedir. Üniversite **kampus altyapısı** için yatırım dönemi boyunca 234 Milyar TL'lik yatırım yapılması gerekmektedir. Bu miktar toplam fiziki yatırım tutarının % 20'i dolayındadır. Kampusun ihtiyacı olan 86.400 m² toplam alana sahip **derslik ve akademik amaçlı büro inşaatı ve tefrişli** (sıra, masa ve diğer sabit unsurlar) amacıyla yapılacak yatırım tutarı 148 Milyar TL'dir. **Laboratuvarlar** için gerekli yatırım harcaması 149 Milyar TL ile toplam fiziki yatırımların % 13'üne yaklaşmaktadır. Üniversitenin fiziki yatırımları içinde 289 Milyar TL ile en büyük pay (% 25) **merkezi idare alanlarına** aittir. Bu ana kalem içinde ise 217 Milyar TL yurt ve lojman yatırımından gelmektedir. Üniversitenin tüm **makine-teçhizat yatırımı** toplam fiziki yatırımın ancak % 7'sini oluşturmaktadır.

Üniversitenin en büyük yatırım kalemlerinden birini de hastanenin kuruluş masrafları oluşturmaktadır. **Üniversite Hastanesi** toplam olarak 256 Milyar TL'lik bir yatırım harcaması gerektirmektedir. Bu

miktarın 118 Milyar TL'si inşaata, 103 Milyar TL'si de makine-techizat alımına gitmektedir. Ayrıca, 8 Milyar TL hastane teknik altyapısı için, yaklaşık 27 Milyar TL de hastane dolayısıyla üniversitenin genel altyapısına yapılacak ek harcamalar için ayrılmıştır. Buradaki 38 Milyar, altyapı yatırımları toplamına eklendiğinde altyapı yatırımlarının tutarı 262 Milyara ulaşmaktadır.

Harran Üniversitesi fiziki yatırımlarını, fakülteler ve üniversitenin tümünün yararlandığı mekanlara dağılımı açısından da ele almak mümkündür. Buna göre Tıp Fakültesi ve Uygulama Hastanesinin toplam yatırım maliyeti 300 Milyar TL'ye ulaşmaktadır. Böylece Tıp Fakültesi, fakülteler içinde kuruluş maliyeti en yüksek birim durumunda olmakta ve üniversitenin tüm kuruluş maliyetinin % 26'sını oluşturmaktadır. Tıp Fakültesinden sonra en büyük yatırım 96 Milyar TL ile Mühendislik Fakültesine tahsis edilmektedir. Meslek Yüksekokulu 92 Milyar TL, Ziraat Fakültesi ise 86 Milyar TL kuruluş maliyeti gerektirmektedir. Bu iki fakültenin her birinin toplam fiziki maliyet içindeki payı % 7-8 dolayında bulunmaktadır. Fen-Edebiyat Fakültesi'nin toplam yatırım tutarı 50 Milyar TL'dir. Üniversitenin en düşük maliyetli fakültesi durumunda olan İlahiyat Fakültesi'nin kuruluş maliyeti 8 Milyar TL'dir. Toplam fiziki maliyetin fakülteler, yüksekokul ve ortak merkezi alanlara dağılımı TABLO 4 'de gösterilmiştir.

Harran Üniversitesi için 1993 yılından başlayan **beşeri sermaye yatırımlarının** toplamı yaklaşık 262 Milyar TL tutmaktadır. Bu miktarın fiziki sermaye yatırımları toplamına eklenmesiyle üniversitenin **toplam yatırım maliyeti** 1.419 Milyar TL'ye ulaşmaktadır. TABLO 5 'de Harran Üniversitesinin fiziki ve beşeri sermaye yatırımları ve bu iki kalemin toplamı yıllar itibariyle verilmektedir. Bu Tablodan Üniversitenin planlandığı şekilde gelişebilmesi için her yıl ne kadar yatırım yapılması gerektiği izlenebilir. TABLO 6 ise 1993 yılından itibaren yapılacak fiziki ve beşeri sermaye yatırımlarını birikimli olarak vermektedir. Buradan da her yıl için o ana kadar yapılmış toplam yatırım tutarı görülebilir.

	ALAN (m ²)	% PAY
AKADEMİK BÖLGE	104,034	44.20
İYANET MERKEZİ	123,217	33.20
UYGULAMA HASTANESİ	55,000	14.82
SOSYAL MERKEZ	14,301	3.85
AKADEMİK MERKEZ	12,210	3.30
TEKNİK MERKEZ	2,327	0.63
TOPLAM KAPALI ALAN	371,192	100.00

TABLO 1
ÖĞRENCİ SAYISININ AKADEMİK BİRİMLERE DAĞILIMI

	ÖĞRENCİ SAYISI	% PAYI
TIP FAKÜLTESİ	906	10.48
ZİRAAT FAKÜLTESİ	1,738	20.12
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ	1,730	20.02
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ	1,524	17.64
İLAHİYAT FAKÜLTESİ	463	5.37
MESLEK YÜKSEKOKULU	2,279	26.37
TOPLAM	8,640	100.00

TABLO 2
TOPLAM FİZİKİ YATIRIM KAMPUS BÖLGELERİNE DAĞILIMI

TABLO 2
HARRAN ÜNİVERSİTE KAMPUSUNDA KAPALI ALANLARIN DAĞILIMI

	ALAN (M ²)	% PAYI
AKADEMİK BÖLGE	164,034	44.20
İKAMET MERKEZİ	123,219	33.20
UYGULAMA HASTANESİ	55,000	14.82
SOSYAL MERKEZ	14,301	3.85
AKADEMİK MERKEZ	12,259	3.30
TEKNİK MERKEZ	2,328	0.63
TOPLAM KAPALI ALAN	371,142	100.00

TABLO 3
TOPLAM FİZİKİ YATIRIMIN ANA KALEMLERE DAĞILIMI

YATIRIM ALANI	MİLYON TL	% PAYI
ALTYAPI YATIRIMI	234.754	20,29
DERSLİK VE BÜRO YATIRIMI	148.392	12,94
LABORATUVAR YATIRIMI	149.336	14,96
MERKEZİ İDARE ALANLARI YATIRIMI	289.156	24,92
MAKİNE-TECHİZAT YATIRIMI	79.000	5,96
HASTANE YATIRIMI	256.505	20,09
FİZİKİ YATIRIM TOPLAMI	1.157.143	100,00

TABLO 4
TOPLAM FİZİKİ YATIRIMIN KAMPUS BÖLGELERİNE DAĞILIMI

	MİLYON TL	% PAYI
ORTAK MERKEZİ ALANLAR	289,156	24.98
TIP FAKÜLTESİ VE HASTANE	299,262	25.85
ZİRAAT FAKÜLTESİ	86,786	7.55
MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ	96,176	8.31
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ	50,294	4.34
İLAHİYAT FAKÜLTESİ	8,445	0.73
MESLEK YÜKSEKOKULU	92,270	7.96
ALTYAPI	234,754	20.28
FİZİKİ YATIRIM TOPLAMI	1,157,143	100.00

TABLO 5
YILLARA GÖRE FİZİKİ VE BEŞERİ SERMAYE YATIRIM TUTARLARI (MİLYON TL)

YILLAR	FİZİKİ YATIRIM	BEŞERİ YATIRIM	TOPLAM YATIRIM
1993		15.824	15.824
1994	120.201	31.647	151.848
1995	169.436	40.041	209.477
1996	203.676	48.435	252.110
1997	175.418	41.005	216.423
1998	144.167	33.575	177.742
1999	105.387	25.260	131.146
2000	82.530	16.944	99.475
2001	69.453	8.629	78.082
2002	66.047	314	66.361
2003	20.329	314	20.642
2004		314	314
TOPLAM	1.157.143	262.300	1.419.443

TABLO 6
BİRİKİMLİ FİZİKİ VE BEŞERİ SERMAYE YATIRIM TUTARLARI (MİLYON TL)

YILLAR	FİZİKİ YATIRIM	BEŞERİ YATIRIM	TOPLAM YATIRIM
1993		15.824	15.824
1994	120.201	47.471	167.671
1995	289.637	87.512	377.148
1996	493.313	135.946	629.259
1997	668.731	176.951	845.682
1998	812.897	210.526	1.023.423
1999	918.784	235.786	1.154.570
2000	1.001.314	252.730	1.254.044
2001	1.070.767	261.359	1.332.126
2002	1.136.814	261.673	1.398.487
2003	1.157.143	261.986	1.419.129
2004	1.157.143	262.300	1.419.443

